

Beslutad vi kommunfullmäktiges sammanträde 2009-04-27, § 35, samt vid extra bolagsstämma 2009-xx-xx

ÄGARPOLICY FÖR DE KOMMUNALA BOLAGEN I KNIVSTA KOMMUN

Bakgrund och syfte

Kommunen bedriver verksamhet i såväl nämnd- som bolagsform. Inom kommunen ska en helhets- och samsyn råda beträffande verksamhetens utförande. Detta ställer krav på enhetliga principer för styrning av bolagen samt rutiner mm för dialogen mellan kommunen och bolagen.

Syftet med ägarpolicyn är dels att skapa gemensamma förutsättningar för att utveckla den kommunala koncernen samt relationen mellan kommunen som ägare och bolagen, dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i bolagen.

Motiv till företagsägande

I bolagen är stora ekonomiska värden samlade varmed bolagens ekonomiska utveckling får en stor betydelse för kommunens samlade ekonomi. Kommunen har valt att driva en stor del av sitt fastighetsägande, förvaltning och exploateringsverksamhet i bolagsform av följande skäl.

- Genom att särskilja kommunens exploaterings-, verksamhets- och bostadsfastigheter i egna bolag kan fokus riktas mot effektiv, långsiktig och hållbar ekonomisk förvaltning
- Juridiskt tydliga och enkla beslutsvägar skapas
- För att kombinera ett samhällsnyttigt uppdrag med god kostnadseffektivitet

Övergripande mål för bolagsformen

De kommunala bolagen ska bedriva sin verksamhet ekonomiskt självbärande utan kommunala bidrag.

Medel för ägarstyrning

Kommunen utövar formellt sin ägarroll gentemot bolagen genom att

- fastställa bolagsordningar
- formulera ägardirektiv
- utse styrelser
- utse lekmannarevisorer
- yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas av bolagen

Kommunstyrelsen ska dessutom

- lämna instruktioner för kommunens ombud vid bolagsstämmor
- återkommande inbjuda bolagsstyrelsen till ägardialog

Därutöver har kommunen fastställt övergripande policys, program och riktlinjer som i tillämpliga delar även gäller för bolagen.

Anm. Med bolag likställs i detta avseende även bolags dotterbolag.

Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande konstitutionella dokumentet i varje aktiebolag och innehåller ägardirektiv av tyngsta dignitet. Den utgör dels ett av samhället sanktionerat samarbetsavtal mellan aktieägarna men också bindande direktiv för förvaltande organ och revisorer. Utöver vad lag föreskriver om bolagsordningens innehåll ska den inte belastas med annat än bestämmelser av konstitutionell natur av bestående karaktär.

Av KL 3 kap 17 § framgår dessutom att kommunfullmäktige ska

- fastställa det kommunala föremålet och ändamålet med verksamheten
- utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor
- se till att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Ägardirektiv

För varje bolag ska ägardirektiv formuleras. Utöver vad som anges i bolagsordningen ska i direktiven en närmare och mer konkret beskrivning göras av ändamålet med bolagets verksamhet. Detta innebär en formulering av vilka motiv som kommunen har för att bedriva verksamheten, vilka särskilda uppgifter/mål bolaget har att lösa och vilka restriktioner i verksamheten som ägaren vill ange.

Direktiven ska innehålla en konkretisering av verksamhetsmålen såväl i kvantitativa som kvalitativa termer samt en precisering av de ekonomiska målen.

Verksamhetsmålen ska anpassas efter respektive bolags verksamhetsområde, dvs väljas och preciseras utifrån bolagets förutsättningar och den bransch eller marknad bolaget arbetar inom. Målen ska inte preciseras i detalj utan mer ges i form av generella ramar och måste också harmoniera med de ekonomiska målen.

De ekonomiska målen ska i första hand formuleras som krav på avkastning på justerat eget kapital samt genom angivande av konsolideringsnivå (soliditet). Avkastningskravet kan härvid beskrivas som en genomsnittlig avkastning under en viss period. På samma sätt kan soliditetsmålet anges som ett riktmärke att uppnå under en viss period.

Ägardirektiven ska vara enkla, tydliga och inte alltför detaljerade. Direktiven ska upprättas i samråd med respektive bolag för att de ska kunna ta ansvar för de uppgifter som i samförstånd lagts på dem. Viktiga inslag i ägarstyrningen är ett aktivt styrelsearbete och förtroende mellan ägaren och den av denne utsedda styrelsen.

Ägardirektiven för respektive bolag antas av kommunfullmäktige och fastställs därefter på extra eller ordinarie bolagsstämma. Härigenom skapas en brygga mellan kommunallagens och aktiebolagslagens regler.

I samband med beslut om ägardirektiv kan fullmäktige också delegera till kommunstyrelsen att besluta om smärre justeringar i eller tillägg till ägardirektiven av icke principiell och/eller av mindre vikt.

Styrelse

Det är ägarens ansvar att vid bolagsstämma tillsätta en styrelse med förutsättningar att rätt tillvarata bolagets och ägarens intressen samt att ge styrelsen mandat att aktivt verka inom givna ramar.

Styrelsen (inklusive ordförandepost och vice ordförandepost) utses av kommunfullmäktige för att sedan anmälas för bolagsstämman. Med hänsyn till kommunstyrelsens löpande uppsiktsansvar över bolagen får inte en majoritet av ledamöter i en bolagsstyrelse tillika vara ledamöter eller ersättare i kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige kan välja mellan en styrelse med representanter från de politiska partierna eller en styrelse med såväl ledamöter som representerar politiska partier som ledamöter som tillför branschkompetens eller annan fackkompetens.

Ersättare i styrelsen ska kallas till varje styrelsemöte och äger rätt att delta i detta även om denne inte tjänstgör. Ersättare, som ej tjänstgör, får delta i styrelsens överläggningar men ej i besluten.

Styrelsen ska upprätta en arbetsordning för sitt arbete och en instruktion för VD. Av dessa ska framgå roll- och ansvarsfördelning mellan styrelse och VD samt arbetsformer för styrelsen.

Kommunstyrelsen utser VD och respektive bolagsstyrelse godkänner därefter utnämningen.

Respektive bolag ska svara för att styrelseledamöter erhåller utbildning om styrelsearbete i aktiebolag.

Revisorer

För att uppnå samordningsvinster inom revisionen upphandlas och utser kommunens revisorer den auktoriserade revisorn jämte en ersättare till dessa som därefter formellt utses av bolagsstämman. Till lekmanarevisor ska fullmäktige utse någon av kommunens revisorer eller revisorsersättare.

Bolagens revisorer och lekmanarevisorer befrias från sin tystnadsplikt enligt aktiebolagslagen såvitt det gäller upplysningar till kommunens egna revisorer.

Utöver vad aktiebolagslagen stadgar ska bolagens revisorer pröva huruvida verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. En utvärdering av måluppfyllelsen i bolaget ska också göras. Revisionsberättelsen ska innehålla uttalanden om hur prövningen och utvärderingen utfallit. Lekmanarevisorernas granskningsrapport ska fogas till revisionsberättelsen.

Bolagsstämma

Kommunstyrelsen utser ombud till bolagens bolagsstämmor samt fattar beslut om instruktion till ombuden.

Hantering av frågor som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt

Bolagen har alltid en skyldighet att informera kommunstyrelsen i frågor som rör väsentliga förändringar i verksamheten. Begreppet bör om möjligt närmare belysas i ägardirektiven. Till väsentliga förändringar hänförs bl a målsättningsfrågor, större finansfrågor, större investeringar, förvärv och försäljningar, dotterbolagsbildningar samt nya verksamhetsområden.

I följande avsnitt, "Information från bolag", beskrivs närmare hur ett ömsesidigt informationsutbyte och en dialog ska ske mellan ägaren och bolagen.

Information från bolag

Bolagen är skyldiga att informera kommunstyrelsen om den ekonomiska och verksamhetsmässiga utvecklingen. Informationen lämnas enligt av kommunstyrelsen fastställd årsplan eller i övrigt på initiativ av kommunstyrelsen eller bolagen själva.

Informationen ska bl a omfatta

- ekonomiska resultat och ekonomisk ställning – i samband med kommunens delårsrapporter och bokslut
- pågående investeringar och investeringsplaner – minst en gång per år
- budget med verksamhets plan/utveckling – en gång per år
- prognoser och nyckeltal – i samband med kommunens delårsrapporter

Dessutom ska bolaget informera kommunstyrelsen om väsentliga förändringar i bolagets verksamhet (se föregående avsnitt).

Kopior av kontinuerliga rapporter från bolagen till registermyndigheter mm ska sändas till kommunstyrelsen för kännedom. Ett ömsesidigt informationsutbyte och en dialog ska kontinuerligt finnas mellan bolagen och ledningen för kommunstyrelsens kontor. Inom kommunen fördelar kommunchefen ansvaret för beredning av beslutsärenden från bolagen.

Bolagen ska i februari månad lämna en preliminär årsredovisning till kommunstyrelsen som underlag för kommunens koncernredovisning. Bolagen ska bereda årsredovisningen så att ordinarie bolagsstämma kan hållas senast under april månad innan kommunfullmäktige behandlar kommunens samlade årsredovisning.

Medelsförvaltning och finansiering

Förvaltning av ekonomiskt överskott ska placeras i kommunens koncernvalutakonto. För finansiering av bolagens löpande verksamhet tillhandahåller kommunen medel inom koncernvalutakontot. Finansiering av nyinvesteringar eller andra större upplåningar ska ske genom kommunens försorg.

Samordning

Bolagen ska medverka till att samordning och samutnyttjande kan ske av bolagens och kommunens resurser i så stor utsträckning som möjligt, för att utnyttja stordriftsfördelar och skapa samordningsvinster.

Policys, program mm

Av kommunfullmäktige och i vissa fall av kommunstyrelsen fastställda policys, program och riktlinjer av olika slag för kommunen ska om så beslutas även gälla för bolagen. Bolagen är att jämföras med kommunen när det gäller medverkan vid kris- och katastrofberedskaps-situationer.

Minoritetsägda bolag

Kommunstyrelsen utser för varje mandatperiod ombud och ersättare för denne till bolagens bolagsstämmor samt fattar beslut om instruktion till ombuden.